

Verkenning mogelijkheden dftar Gemeente Utrechtse Heuvelrug

Eindrapport

Verkenning mogelijkheden diftar Gemeente Utrechtse
Heuvelrug
VANG Support
Eindrapport

In opdracht van:
NVRD

Opgesteld door:
Judith Beltman en Marianne Zegwaard

Projectnummer:
M19A0141

Documentnaam:
20190902 eindrapport m19a0141

Datum:
2 september 2019

Versie	Vrijgegeven door	Paraaf	Datum
20190902 eindrapport m19a0141	Marianne Zegwaard		2 september 2019

Postadres
Postbus 270
2600 AG DELFT
T 015 7511600

Bezoekadres
Poortweg 4
2612 PA DELFT
www.stantec.com

KVK Haaglanden 27 18 43 23
BNP Paribas 22 76 53 920
IBAN NL75BNPA0227653920 BIC BNPANL2A
Stantec B.V. is ISO9001:2015, 14001:2015 en VCA* gecertificeerd

Het is niet toegestaan de inhoud en/of vorm van door Stantec opgestelde rapportages aan te passen.

Inhoudsopgave

1.0 Inleiding	1
2.0 Advies diftarvorm	2
2.1 Diftarvarianten in Nederland	2
2.2 Diftar in Utrechtse Heuvelrug	6
3.0 Doorrekening diftarscenario	8
3.1 Wijziging inzamelsysteem	8
3.2 Aanpak doorrekening	8
3.3 Verwacht afvalaanbod	9
4.0 Flankerende maatregelen	11
4.1 Minima- en uitzonderingenbeleid	11
4.2 Optimaliseren voorzieningen voor grondstoffen	12
4.3 Optimalisatie inzameling grofvuil	12
4.4 Communicatie	13
4.5 Handhaving	14
4.6 Schoonhouden openbare ruimte	16
4.7 Prullenbakken openbare ruimte	16
4.8 Overige aspecten	17
5.0 Resultaten doorrekening en overwegingen	20

1.0 INLEIDING

Aanleiding

Sinds 2013 is de hoeveelheid restafval in de gemeente Utrechtse Heuvelrug gedaald van 214 kilo per inwoner naar 155 kg/inw in 2017. Om de VANG-doelstelling van 100 kilo per inwoner per jaar te realiseren zijn aanvullende maatregelen echter noodzakelijk. De gemeente beschouwt diftar in dit verband als een interessante mogelijkheid en wil deze optie middels een VANG Support traject nader onderzoeken.

Vraagstelling

In samenspraak met de gemeente heeft Stantec een plan van aanpak opgesteld voor dit VANG-support traject. Daarin zijn de volgende vragen geformuleerd:

- Welke vorm van diftar is gegeven de specifieke omstandigheden in de gemeente Utrechtse Heuvelrug het best passend?
- Welke extra inspanning en noodzakelijke aanpassingen vereist deze diftarvariant?
- Wat zijn de verwachte kosten en baten van deze diftarvariant?
- Wat is het te verwachten milieurendement in termen van hoeveelheden afval en scheidingspercentage?
- Welke mogelijke negatieve bijeffecten zijn te verwachten?

Aanpak en uitgangspunten

Gezien de beperkte inzet waarin de VANG Support regeling voorziet, is dit onderzoek uitgevoerd in de vorm van een bureaustudie, ondersteund door gesprekken met de gemeente en aangevuld met de ervaring van de adviseur. Daarbij geldt dat alle gebruikte informatie afkomstig is van de gemeente zelf en uit openbare bronnen. Alle berekeningen van te verwachten resultaten, kosten en baten zijn gebaseerd op door de gemeente aangeleverde kentallen.

Beoogd resultaat

Beoogd resultaat van dit VANG Support traject is een onderbouwd advies over de voor de gemeente best passende diftarvorm, inclusief een uitwerking van de te verwachten effecten en risico's van de geadviseerde diftarvariant. De gemeente gebruikt de resultaten van het onderzoek om te beoordelen of diftar voor de Utrechtse Heuvelrug een geschikte maatregel is om de doelstelling van maximaal 100 kilo restafval per inwoner te realiseren.

Leeswijzer

In dit rapport zijn alle resultaten van het VANG Support traject gebundeld. Hoofdstuk 2 bevat een advies voor de diftarvorm die het beste past bij de situatie in de gemeente. In hoofdstuk 3 beschrijven we de opzet en aannames van de doorrekening van diftar. Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de benodigde flankerende maatregelen. In hoofdstuk 5 zijn de resultaten van de doorrekening - inclusief de kosten voor het flankerend beleid – samengevat en geven we een aantal overwegingen.

2.0 ADVIES DIFTARVORM

2.1 DIFTARVARIANTEN IN NEDERLAND

2.1.1 Wat is diftar

Diftar staat voor 'gedifferentieerde tarieven' waarbij de hoogte van de afvalstoffenheffing afhangt van de hoeveelheid aangeboden (rest)afval. De afgelopen decennia maakt de hoeveelheid diftargemeenten in Nederland een gestage opmars door: van 27% in 2003 tot 48% in 2018¹. Bij diftar betalen inwoners naar rato van de hoeveelheid afval die ze daadwerkelijk aanbieden. Hiervan gaat een bewezen prikkel uit om afval te voorkomen en/of goed te scheiden. Voor een succesvolle introductie van diftar is het noodzakelijk rekening te houden met een aantal belangrijke aandachtspunten en waar nodig flankerend beleid in te voeren. Denk daarbij aan aspecten als optimaliseren van de grofvuilinzameling, de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen, schoonhouden openbare ruimte, optimaliseren prullenbakken in de openbare ruimte, minima- en uitzonderingsbeleid, communicatie, handhaving en monitoring. In hoofdstuk 3 gaan we hier verder op in.

2.1.2 Vormen van diftar

Diftargemeenten in Nederland hanteren op hoofdlijnen drie verschillende grondslagen om de afvalstoffenheffing te bepalen: op basis van volume, gewicht en een dure zak. Over het algemeen geldt daarbij dat de afvalstoffenheffing bestaat uit een vast en een variabel deel. De drie hoofdvormen kennen ieder weer diverse verschijningsvormen. Tabel 1 geeft een korte beschrijving van de verschillende diftarvormen en hun verschijningsfrequentie in Nederland.

Tabel 1: Diftarvormen in Nederland

Diftarvorm	Beschrijving	Gemeenten (% / aantal)
Volume		
Volume	Het variabele tarief is afhankelijk van het containervolume. Veelal wordt uitsluitend onderscheid gemaakt tussen een 240 liter en 140 liter container.	4,7% / 18
Volume/frequentie	Het variabele tarief is afhankelijk van zowel het containervolume als het aantal keer dat de container wordt aangeboden. Deze diftarvorm vormt een stimulans om met name de volumineuze fracties, zoals bijvoorbeeld PMD, te scheiden.	23,8% / 92
Volume/frequentie/aantal personen	Een uitbreiding van het volume/frequentiesysteem waarbij het vaste deel van de afvalstoffenheffing aanvullend onderscheid maakt naar huishoudensgrootte, doorgaans één en meerpersoonshuishoudens.	5,7% / 22
Gewicht		
Gewicht	Het variabele tarief is afhankelijk van het aangeboden gewicht. Deze diftarvorm vormt een stimulans om met name de zware fracties, zoals GFT en grof huishoudelijk afval, gescheiden aan te bieden.	2,6% / 10

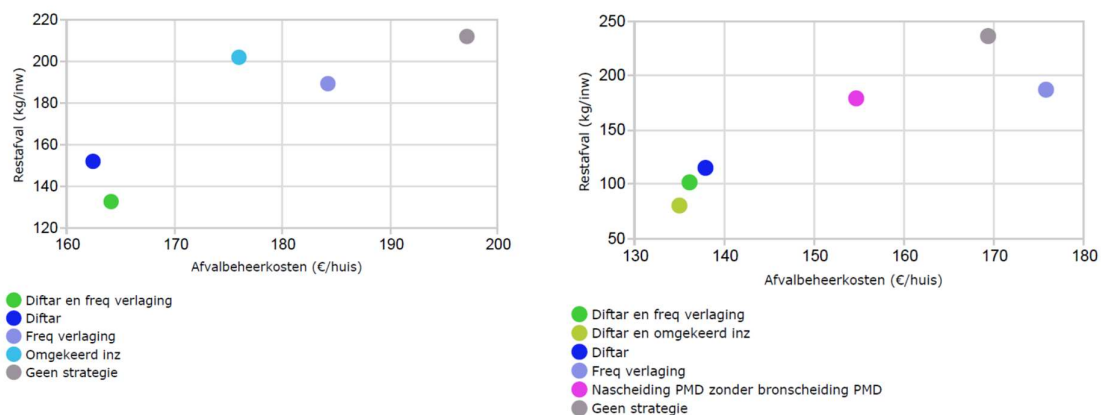
¹ Bron: Rijkswaterstaat, Afvalstoffenheffing 2018, december 2018.

Diftarvorm	Beschrijving	Gemeenten (% / aantal)
Gewicht/frequentie	Een uitbreiding van het hierboven beschreven systeem, waarbij naast het aangeboden gewicht ook het aantal ledigingen bepalend is voor de hoogte van de afvalstoffenheffing. Dit is een stimulans om uitsluitend volle containers aan te bieden, hetgeen de efficiency van de inzameling kan vergroten.	2,6% / 10
Gewicht/frequentie/aantal personen	Een uitbreiding van de hierboven beschreven variant, waarbij in het vaste deel van de afvalstoffenheffing onderscheid wordt gemaakt naar de grootte van het huishouden.	0,5% / 2
Dure zak		
Dure zak	Diftarsysteem waarbij inwoners uitsluitend afval kunnen aanbieden in speciaal daarvoor bestemde zakken. Het variabele deel van de afvalstoffenheffing is verrekend in de aanschafprijs van de zakken.	5,7% / 22
Dure zak/aantal personen	Een uitbreiding van de hierboven beschreven variant, waarbij in het vaste deel van de afvalstoffenheffing onderscheid wordt gemaakt naar huishoudensgrootte.	2,1% / 8

2.1.3 Impact op hoeveelheid restafval

Diftar is bewezen effectief gebleken om de hoeveelheid ingezameld restafval te verminderen. Zo bleek uit de jaarlijks in de afvalbranche uitgevoerde benchmark² bijvoorbeeld dat gemeenten met diftar in 2017 44% minder restafval produceerden dan gemeenten zonder diftar: gemiddeld 120 kilo (diftar) versus 218 kilo (geen diftar). Daarbij geldt dat de verschillen tussen de verschillende hoogbouwklasse aanzienlijk zijn. De gemeente Utrechtse Heuvelrug valt met 21% hoogbouw net binnen hoogbouwklasse C (20% – 39% hoogbouw). Figuur 1 laat specifiek voor hoogbouwklassen C en D zien dat diftar in combinatie met het verlagen van de inzamelingsfrequentie voor restafval vergeleken bij andere strategieën relatief goede resultaten oplevert.

Figuur 1: Resultaten per inzamelstrategie - hoogbouwklasse C (links) en hoogbouwklasse D (rechts)

² Benchmark Huishoudelijk Afval – Peiljaar 2017, Cyclus Management, 2018.

Kwantitatieve informatie over de verschillen in milieu-impact tussen de diverse diftarvormen onderling is niet beschikbaar, mede omdat een aantal systemen door slechts een beperkt aantal gemeenten wordt toegepast. Op basis van ervaring en CBS-cijfers ontstaat echter de indruk dat systemen met een dure zak in de grootste vermindering van de hoeveelheid restafval resulteren, gevolgd door systemen gebaseerd op gewicht en op volume. Daarbij geldt dat een systeem gebaseerd op gewicht inwoners stimuleert om de zware fracties (GFT, grof huishoudelijk afval) te scheiden. Een systeem gebaseerd op volume stimuleert inwoners met name om volumineuze fracties (PMD) te scheiden.

2.1.4 Impact op de structurele afvalbeheerkosten

In 2018 waren de afvalbeheerkosten³ in gemeenten met diftar 28% lager dan in gemeenten zonder diftar, gemiddeld namelijk € 199,- per huishouden (RWS, 2018). Tabel 2 toont de relatie tussen de diverse diftarsystemen en de afvalbeheerkosten. Uit Tabel 2 blijkt dat systemen gebaseerd op een dure zak resulteren in lagere gemiddelde afvalbeheerkosten dan systemen gebaseerd op volume of gewicht. Zowel de technische als de administratieve implicaties van afvalinzameling met zakken zijn immers relatief beperkt.

Bij Tabel 2 moet wel worden opgemerkt dat de spreiding in afvalbeheerkosten binnen de verschillende systemen en verschillende hoogbouwklassen groot is. Dit blijkt ook uit Figuur 1 waarin de afvalbeheerkosten in hoogbouwklasse C en D staan weergegeven.

Daarnaast geldt in het algemeen dat diftar niet alleen resulteert in veranderingen in de ingezamelde hoeveelheden per fractie en de daarmee verbonden kosten, maar - afhankelijk van de uitgangssituatie en gemaakte systeemkeuze - ook additionele kosten voor noodzakelijk flankerend beleid met zich meebrengt. Tegelijkertijd kan met efficiencymaatregelen, zoals het (verder) verlagen van de inzamelfrequentie, weer een kostenbesparing gerealiseerd worden.

Tabel 2: Gemiddeld afvalbeheerkosten per diftarsysteem in 2018

Systeem tariefdifferentiatie	Gemiddelde afvalbeheerkosten 2018 (aansluiting per jaar)
Volume	€ 229,00
Volume & frequentie	€ 198,00
Volume & frequentie & aantal personen	€ 199,00
Dure zak	€ 180,00
Dure zak & aantal personen	€ 181,00
Gewicht	€ 199,00
Gewicht & frequentie	€ 206,00

2.1.5 Operationele impact

De verschillende diftarvarianten stellen uiteenlopende eisen aan het inzamelsysteem en de koppeling met de heffingsadministratie. Tabel 3 vat de operationele consequenties voor de belangrijkste diftarvormen samen. Een eventueel onderscheid tussen één- en meerpersoonshuishoudens is hier buiten beschouwing gelaten omdat dit uitsluitend administratieve impact heeft.

³ De gehanteerde definitie voor 'afvalbeheerkosten' is niet in alle bronnen eenduidig. In Tabel 2 gaat het om het gewogen gemiddelde van het aantal meer- en éénpersoonshouffingen binnen een gemeente, opgeschaald naar 100% kostendekking (RWS, 2018). Gezien de grote spreiding in de afvalbeheerkosten zijn de genoemde bedragen indicatief en met name bedoeld om een ruwe vergelijking tussen de diverse inzamelstrategieën te maken.

Tabel 3: Operationele impact verschillende diftarvormen

Systeem	Operationele impact
Volume	Een systeem gebaseerd op volume vereist een registratie van het type mini-container op adresniveau en een koppeling hiervan met de heffingsadministratie. Om fraude door het aanbieden van niet-geregistreerde containers te voorkomen, wordt in de praktijk doorgaans gewerkt met bechipte containers.
Volume/frequentie	Een systeem gebaseerd op volume/frequentie vereist registratie van het aantal ledigingen op adresniveau middels bechipte containers en een koppeling hiervan met de heffingsadministratie. Voor hoogbouwlocaties wordt veelal gewerkt met ondergrondse containers met toegangscontrole. Inwoners openen de container met een pasje dat het aantal inworpen registreert.
Gewicht	Een systeem gebaseerd op gewicht vereist de mogelijkheid de hoeveelheid afval per inzamelmoment op adresniveau te wegen en te registreren en dit te koppelen aan de heffingsadministratie. Het wegen en registreren van gewicht per lediging is storingsgevoeliger dan uitsluitend het registreren van ledigingen. Specifiek voor de hoogbouw dienen ondergrondse containers uitgerust te worden met een weegsysteem, waarbij het gewicht per inworp wordt geregistreerd. Een laagdrempeliger oplossing is het totale containergewicht te verdisconteren over het aantal aansluitingen.
Dure zak	Een dure zak vereist het opzetten van een systeem voor inkoop en distributie van zakken. Vergeleken met de inzameling met minicontainers leidt dit systeem tot een minder efficiënte inzameling. De arbeidsbelasting voor de beladers is bij inzameling met zakken hoger dan bij inzameling met minicontainers. Aangezien de toegestane arbeidsbelasting wettelijk is gelimiteerd, leidt dit tot een grotere inzet van personeel en materieel. Tot slot brengt de inzameling met zakken een groter risico op zwerfafval met zich mee dan inzameling met mini-containers.

2.1.6 Flankerend beleid en overige aandachtspunten

Naast de hierboven beschreven impact per diftarvariant is voor een succesvolle introductie van diftar op een aantal aspecten flankerend beleid noodzakelijk. Aanvullend daarop geldt bovendien een aantal algemene aandachtspunten.

Noodzakelijk flankerend beleid

- Beleid voor minima en (medische) uitzonderingen.
- Optimaliseren voorzieningen voor grondstoffen (laagbouw, hoogbouw, in de wijk).
- Optimaliseren inzameling grof huishoudelijk afval (aan huis en via milieustraat; onder andere tariefstelling diftarstromen).
- Communicatie.
- Inzet van handhaving.
- Optimaliseren prullenbakken openbare ruimte.
- Schoonhouden openbare ruimte.

Algemene aandachtspunten

- Afstemming met inzamelaar.
- Afstemming met heffingsinstantie (met uitzondering van dure zak).
- Aandacht voor privacywetgeving / AVG (met uitzondering van dure zak).
- Aandacht voor overige juridische aspecten (aanpassen verordeningen).
- Afstemming met verwerkers over veranderingen in hoeveelheden per fractie.
- Aandacht voor kwaliteit grondstoffen.

In hoofdstuk 4 zijn de flankerende maatregelen uitgewerkt.

2.2 DIFTAR IN UTRECHTSE HEUVELRUG

2.2.1 Uitgangssituatie

De huidige situatie met betrekking tot het afvalbeleid is in belangrijke mate bepalend voor de te maken keuze over de introductie van diftar. Samengevat zijn de volgende vertrekpunten van belang:

- De gemeente heeft haar ambities vastgelegd in de kadernota afval 2014 – 2021 en het uitvoeringsprogramma 2018 – 2021. Belangrijkste doelstellingen daarin zijn maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar, kostenbeheersing en tevreden inwoners.
- De afgelopen jaren zijn diverse maatregelen genomen om de hoeveelheid restafval te verminderen. Belangrijk in dit verband was de introductie van de minicontainer van PMD in combinatie met een verminderde service voor restafval.
- Als gevolg van (onder andere) deze maatregel is de hoeveelheid fijn en grof restafval in 2018 gedaald naar 155 kilo per inwoner. Uit de tussenevaluatie blijkt bovendien dat de inwonertevredenheid gemiddeld goed is.
- De gemeente heeft geen eigen inzameldienst, de afvalinzameling wordt momenteel verzorgd door inzamelaar SUEZ. Deze overeenkomst heeft een looptijd tot en met 31-12-2020 met een optie tot verlenging.
- In het uitvoeringsprogramma 2018-2021 blijft de gemeente inzetten op bronscheiding. Inmiddels is de beoogde papierinzameling in het buitengebied gerealiseerd en zijn per 1-7-2019 de grofvuldagen afgeschaft en vervangen door een systeem op afroep tegen betaling. In 2020 wordt voor de huishoudens in de hoogbouw een groot aantal PMD-containers geplaatst. De voorzieningen voor GFT en papier bij de hoogbouw zullen op een later moment gerealiseerd worden. Verder staat de optimalisatie van de milieustraat nog op de agenda voor de periode tot en met 2021.

2.2.2 Analyse

• Milieu-impact

De gemeente heeft de afgelopen jaren flinke stappen gezet als het gaat om het terugdringen van de hoeveelheid restafval. Tegelijkertijd lijkt het maximale effect van het huidige maatregelenpakket bereikt te zijn: de hoeveelheid restafval is recent niet verder gedaald. Om de doelstellingen te realiseren zijn aanvullende maatregelen dus noodzakelijk. Op grond van ervaringen elders in het land lijkt het met vrijwel alle diftarvarianten in potentie mogelijk een belangrijke stap richting de 100 kilo te zetten. Enige uitzondering is de variant waarbij uitsluitend onderscheid wordt gemaakt naar containervolume: de gemeente heeft immers in de hele gemeente de 140 liter container reeds geïntroduceerd. Of de doelstelling met de introductie van diftar daadwerkelijk gerealiseerd wordt, is op voorhand niet met zekerheid te voorspellen. In hoofdstuk 3 en 5 gaan we hier verder op in. Het combineren van diftar met het verder verlagen van de inzamelfrequentie van restafval en/of verhogen van de service op grondstoffen kan het effect versterken.

- *Operationeel: inzamelmiddelen*

De gemeente werkt voor de inzameling van restafval momenteel hoofdzakelijk met mini-containers. Om de operationele impact van de overstap te beperken, is het raadzaam een diftarsysteem te kiezen dat aansluit bij deze huidige inzamelmethode. Diftarsystemen gebaseerd op volume of gewicht zijn in dit verband beiden mogelijk. Een keuze voor een 'dure zak' ligt vanuit dit oogpunt minder voor de hand. Dit zou waarschijnlijk leiden tot hogere inzamelkosten, een grotere kans op zwerfafval, een negatief effect op het straatbeeld en een desinvestering m.b.t. de mini-containers.

- *Operationeel: samenwerking marktpartijen*

De gemeente heeft voor de afvalinzameling momenteel een marktpartij gecontracteerd. Bij de introductie van diftar moet rekening worden gehouden met de operationele en administratieve mogelijkheden die deze partij (of een nieuw te contracteren partij) heeft om uitvoering te geven aan dit systeem. Daarbij geldt dat diftar op basis van volume-frequentie het meest gangbare systeem in Nederland is. Systemen op basis van gewicht zijn relatief minder gangbaar en stellen hogere eisen aan materieel en de administratie.

- *Kosten*

Een gedetailleerde inschatting van de kosten van de introductie van diftar valt buiten de scope van deze notitie. Op basis van algemene kentallen liggen de afvalbeheerkosten van diftarsystemen gebaseerd op volume en op gewicht dicht bij elkaar. Systemen gebaseerd op een dure zak kennen doorgaans lagere afvalbeheerkosten. Belangrijke kanttekening is echter dat de spreiding in afvalbeheerkosten relatief groot is en de daadwerkelijke kosten afhangen van de specifieke situatie in de gemeente en de details van het systeem. Voor een gefundeerde besluitvorming is het daarom noodzakelijk een uitgebreidere scenario-analyse uit te voeren, waarin het kostenaspect verder wordt uitgewerkt. Dit maakt onderdeel uit van stap 3 van onze aanpak, waarin we een nadere verkenning uitvoeren van de effecten van het geadviseerde diftarsysteem.

2.2.3 Conclusie en advies

Op grond van de in deze notitie beschreven informatie achten wij de diftarvorm volume/frequentie het meest passend voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Met deze aanpak is het op basis van ervaringen elders mogelijk de volgende stap richting de 100 kg/inw/jaar te zetten. Deze diftarvorm sluit daarnaast nauw aan bij de huidige inzamelstructuur waarbij met kleine minicontainers wordt ingezameld. Tot slot is dit systeem in Nederland het meest gangbaar, dit is een voordeel bij het contracteren van een marktpartij voor de inzameling.

Binnen deze diftarvorm kan indien wenselijk aanvullend onderscheid gemaakt worden tussen één- en meerpersoonshuishoudens via de hoogte van het vastrecht.

Indien na verloop van tijd blijkt dat aanvullende maatregelen wenselijk zijn, is het mogelijk een verdere frequentieverlaging voor restafval door te voeren en/of het systeem uit te breiden met afrekening op gewicht.

3.0 DOORREKENING DIFTARSCENARIO

3.1 WIJZIGING INZAMELSYSTEEM

Om de inzamelvoorzieningen in de gemeente 'diftarproof' te maken zijn de volgende maatregelen nodig:

- De ondergrondse restafvalcontainers zijn al voorzien van toegangsregistratie en zijn in die zin reeds 'diftarproof'. Het systeem moet zodanig ingericht worden dat elke inworp in deze containers op adres geregistreerd wordt.
- De vervanging van de huidige bovengrondse restafvalcontainers en de in pandige restafvalcontainers is al in voorbereiding. Aannee voor dit onderzoek is dat dit gerealiseerd is vóór invoering van diftar.
- De zuilen van alle ondergrondse containers voor restafval worden vervangen door een zuil met een dubbele inwerpopening: één van 30 liter en één van 60 liter met een bijpassend tarief. Huishoudens kunnen dan zelf kiezen of zij een kleine of grote zak met restafval aanbieden. Huishoudens met weinig restafval hoeven dan hun restafval ook niet 'op te sparen' tot ze een volle 60-liter zak hebben.
- Voor de huishoudens in de gestapelde bouw en hoogbouw komen er extra verzamelcontainers voor glas, papier en PMD, zodat deze huishoudens hun grondstoffen ook makkelijk gescheiden kunnen aanbieden. Deze uitbreiding is reeds voorzien en is in dit onderzoek niet als wijziging meegenomen.
- Voor de huishoudens in de gestapelde bouw en hoogbouw komt er een GFT-voorziening op maat. De invulling en kosten van dit maatwerk zijn op dit moment nog niet bekend en zijn daarom in overleg met de gemeente in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

3.2 AANPAK DOORREKENING

Uitgangspunten

- Peiljaar voor het huidige inzamelsysteem en de huidige inzamelresultaten is 2018. De kosten zijn zoveel mogelijk gebaseerd op het prijspeil 2019.
- Binnen het diftarscenario zijn de volgende fijn huishoudelijke afvalstromen onderzocht en doorgerekend: GFT, PMD, papier, fijn restafval en grof restafval.
- Het onderzochte diftarscenario is een eindscenario: wat zou je kunnen verwachten als een dergelijk systeem goed geïmplementeerd is bij de laag- en hoogbouw in de hele gemeente?
- Het scenario omvat de volgende schakels uit de afvalverwijderingsketen: inzameling, transport/overslag, sorteren en verwerking.
- De volgende kostenposten zijn per afvalstroom doorgerekend: inzameling, jaarlasten inzamelmiddel (afschrijving en beheer), overslag/transport, eventueel sorteren, verwerken en de vergoeding vanuit Afvalfonds.
- Naast de afvalverwijderingskosten zijn ook de kosten voor benodigd flankerend beleid opgenomen in het scenario (communicatie, handhaving en dergelijke).

Kosten

- De kosten zijn gebaseerd op bestaande kentallen van de gemeente of betreffen een 'best guess'.
- De kosten zijn bepaald als meer- of minderkosten ten opzichte van de huidige situatie.

De volgende kostenposten zijn in de scenario-doorrekening meegenomen:

- Kosten voor eenmalige aanpassing zuilen ondergrondse restafvalcontainers.
- Sorteert- en verwerkingskosten (inclusief transport en overslag).
- Vergoedingen vanuit het Afvalfonds (Nedvang).
- Systeemkosten diftar cq flankerende maatregelen (eenmalig en structureel).

In overleg met de gemeente zijn de benodigde investeringen in ondergrondse restafvalcontainers en de effecten op de kapitaal- en onderhoudskosten niet berekend: deze aanpassingen zijn reeds in voorbereiding.

Voor het effect op de inzamelkosten heeft de gemeente de aanname dat dit effect kostenneutraal is ten opzichte van de uitgangssituatie.

Onder de systeemkosten en flankerende maatregelen bij diftar – zowel eenmalig als structureel - vallen de volgende typen kosten:

- Communicatie.
- Inzet afvalcoach.
- Handhaving.
- Opruimen/reiniging.
- Inning belasting.
- ICT en administratie.
- Container Management Systeem (CMS).
- Aanpassen milieustraat.
- Projectleiding.
- Klantenservice.
- (Eenmalige) kosten voor aanpassing inzamelvoorzieningen.

Deze kosten zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De gehanteerde kentallen en de doorrekening staan beschreven in een aparte Excel-bijlage die aan de gemeente is aangeleverd.

3.3 VERWACHT AFVALAANBOD

Het effect op het afvalaanbod in de gemeente Utrechtse Heuvelrug is ingeschat aan de hand van de huidige reductie in het restafvalaanbod die in andere gemeenten met diftar op basis van volume/frequentie behaald wordt. Hierbij hebben we de volgende redenering gevolgd:

- De invoering van diftar leidt niet alleen tot betere afvalscheiding, maar ook tot preventie en ontwijkgedrag. In het algemeen ligt de afname in de hoeveelheid restafval in diftargemeenten tussen 20-40%. De behaalde reductie hangt sterk af van de uitgangssituatie.

In Utrechtse Heuvelrug is de hoeveelheid restafval met 154 kg per inwoner per jaar al relatief laag als 'nulsituatie', met name door het gebruik van 140 liter restafvalcontainers (1x/3 weken) en de PMD-minicontainer.

In totaal wordt een afname aangenomen in de hoeveelheid restafval van 20%.

- Het restafval bestaat nog voor ruim één derde uit GFT. Aannee is dat de hoeveelheid GFT in het restafval hierdoor met 30% afneemt.
- Per inwoner verdwijnt er 9 kg papier nog in het restafval. Aangenomen is dat dit door invoering van diftar met 20% afneemt.
- Ongeveer 11% van het restafval is PMD. Diftar op basis van volume stimuleert de huishoudens om het volume van hun restafval te beperken. Ervaringen in andere diftargemeenten wijzen uit dat dit met name ook een impuls geeft aan de scheiding van het (volumineuze) PMD. Het huidige inzamelresultaat in de gemeente is met 34 kg al vrij hoog. Desondanks denken we dat het aanbod van PMD in het restafval nog met 50% verder af kan nemen door diftar.

Invoering van diftar kan ook leiden tot meer vervuiling in het PMD. Op dit moment bedraagt deze 42%; aangenomen is dat deze stijgt naar 50%.

Deze effecten hebben we samengevat in Tabel 4.

Tabel 4: Verwacht effect van invoering diftar op aanbod restafval

	situatie 2018		verwacht effect diftar		
	kg ingezameld	kg in restafval	ombuiging	kg uit restafval	totaal effect op kg's restafval
effect op fijn restafval door invoering diftar	122				
- meer grondstofscheiding					-19
GFT (30% bij laagbouw = 25% overall)		41	25%	10	
papier/karton		9	20%	2	
PMD		13	50%	7	
- preventie en ontwijkgedrag					-6
effect op grof restafval halen ivm halen op afroep (per 1-7-2019)	11		-50%		-6
totaal					-30

4.0 FLANKERENDE MAATREGELEN

Voor een succesvolle invoering van diftar zijn diverse flankerende (beleids)maatregelen nodig. In dit hoofdstuk gaan we achtereenvolgens in op de volgende aspecten:

- Minima- en uitzonderingenbeleid.
- Optimaliseren voorzieningen voor grondstoffen (laagbouw, hoogbouw, in de wijk).
- Optimaliseren inzameling grof huishoudelijk afval (aan huis en via milieustraat; onder andere tariefstelling diftarstromen).
- Communicatie.
- Inzet van handhaving.
- Schoonhouden openbare ruimte.
- Optimaliseren prullenbakken openbare ruimte.

Per maatregel geven we een korte omschrijving van doel en aanpak. De kosten van deze maatregelen zijn meegenomen in de doorrekening, waarvan de resultaten gepresenteerd worden in hoofdstuk 5.

Daarnaast zijn er nog een aantal andere aspecten die de aandacht vragen van de gemeente en die we aan het einde van dit hoofdstuk kort beschrijven.

4.1 MINIMA- EN UITZONDERINGENBELEID

Context

Bij invoering van diftar moet het minimabeleid zodanig worden aangepast op de nieuwe situatie, dat deze doelgroep niet meer afvalstoffenheffing gaat betalen, maar er mag voor deze huishoudens ook geen 'vrijbrief' ontstaan voor het ongelimiteerd aanbieden van afval voor die huishoudens. Denkbare oplossingen zijn bijvoorbeeld: kwijtschelding van het vaste deel van de afvalstoffenheffing dat elk huishouden in principe betaalt (vastrecht) en een aantal gratis aanbiedingen van restafval (minicontainer of zak). Als men vaker dan dit aantal keer per jaar restafval aanbiedt, dan worden deze extra aanbiedingen in rekening gebracht bij de aanbieder.

Voor **huishoudens met medisch afval** geldt dat zij buiten hun invloedssfeer om worden geconfronteerd met veel restafval (bijvoorbeeld als gevolg van incontinentie, nierdialyse, stoma). Daarom wordt aanbevolen om hiervoor aanvullende beleidsmaatregelen op te nemen. Een veelgebruikte maatregel is om een vergoeding te verstrekken voor bijvoorbeeld 30 à 40 inwerpen in de restafvalcontainer.

We bevelen aan om dit uit te werken in nauw overleg met de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU), de partij die de heffing moet innen, omdat het beleid ook praktisch uitvoerbaar moet zijn.

Doel

- Voorkomen dat minima en andere doelgroepen door invoering van diftar met te hoge – niet beïnvloedbare - kosten worden geconfronteerd.

Aanpak

- Bepalen uitgangspunten v.w.b. acceptabel kostenniveau en criteria (onder andere wat is wel/niet medisch afval?).
- Overleggen met BghU.
- Formuleren voorstel voor beleid voor minima en huishoudens met medisch afval.
- Bepalen procedure voor aanmelding voor deze regeling (onder andere: hoe moet men dit aantonen?).
- Bestuurlijke vaststelling voorstel.

Aanname voor de doorrekening is dat de kosten van het minimabeleid na invoering van diftar vergelijkbaar zijn met de huidige kosten voor het minimabeleid.

4.2 OPTIMALISEREN VOORZIENINGEN VOOR GRONDSTOFFEN

Context

Als gevolg van de introductie van diftar op basis van gewicht zullen huishoudens met name volumineuze grondstoffen beter gaan scheiden. De voorzieningen voor deze grondstoffen moeten hierop zijn voorbereid.

Doel

- Waarborgen dat alle inwoners gelijk(waardige) mogelijkheden hebben afval gescheiden aan te bieden.
- Waarborgen dat de capaciteit van inzamelmiddelen voor grondstoffen is afgestemd op de verwachte hoeveelheden.

Aanpak

In paragraaf 3.1 hebben we aangegeven van welke aanpassingen we in ieder geval uitgaan in het kader van deze doorrekening.

Belangrijk om te realiseren: de doorrekening richt zich op de fracties restafval, GFT, papier, PMD en grof restafval. Ook voor de grondstoffen glas en textiel moeten de voorzieningen op orde zijn. In deze doorrekening is dit buiten beschouwing gelaten.

4.3 OPTIMALISATIE INZAMELING GROFVUIL

Context

Met de invoering van diftar gaan huishoudens per restafvalzak of per aangeboden minicontainer betalen. Door de invoering van diftar worden 'gratis' aanbiedmogelijkheden aantrekkelijk voor de huishoudens. Voorkomen moet worden dat de milieustraat een 'vluchtroute' wordt om (zakken) restafval gratis kwijt te raken. Dit kan via een aantal aanpassingen op de milieustraat.

Het gratis haalsysteem voor grofvuil is per 1-7-2019 afgeschaft voor een betaald systeem op afroep; het aanbieden van zakken met restafval is hierbij al verboden.

Bij invoering van diftar moet de gemeente bepalen hoe zij om wil gaan met huishoudens die met name via de milieustraat ook restafval proberen aan te bieden.

Doel

- Voorkomen dat het grofvuilsysteem een goedkope afvoerroute voor restafval wordt.
- Verder stimuleren zelf brengen grof afval naar de milieustraat.
- Verder stimuleren afvalscheiding op de milieustraat via een goede inrichting/opstelling.

Aanpak

- De invoering van diftar kan leiden tot meer bezoekers en een groter aanbod van grofvuil op de milieustraat. Daarom moet op voorhand onderzocht worden op welke wijze de doorstroming en verkeersveiligheid gegarandeerd kunnen worden.
- De routing op de milieustraat zodanig wijzigen dat men eerst de herbruikbare fracties aan moet bieden en grof restafval als laatste.
- Extra toezicht bij de containers voor de herbruikbare fracties om te voorkomen dat men hier restafval in deponeert.
- Het aanbieden van grof afval op de milieustraat gratis houden om het zelf wegbrengen te stimuleren en daarmee eventuele dumping in de openbare ruimte te voorkomen.
- Een container plaatsen op de milieustraat waar bezoekers zakken met fijn restafval kunnen aanbieden of eventueel kiezen voor weigering van fijn restafval op de milieustraat. Via het afvalpasje worden de kosten per inworp in de ondergrondse container op de milieustraat verrekend.

Eventuele eenmalige kosten voor de aanpassing van de milieustraat zijn niet meegenomen in de doorrekening. Verder is aangenomen dat de structurele meer- en minderkosten ten gevolge van de wijzigingen in de grofvuilinzameling (haalsysteem, milieustraat) tegen elkaar wegvallen (zie ook paragraaf 6.2).

4.4 COMMUNICATIE

Context

Om de invoering van diftar soepel te laten verlopen, is het creëren van draagvlak onder bewoners noodzakelijk. Een goede communicatiecampagne speelt hierin een sleutelrol. Op basis van de ervaringen uit andere gemeenten wordt aanbevolen om een positieve boodschap te communiceren. Een begrip als “de vervuiler betaalt” mist een dergelijke positieve uitstraling. Het is beter te spreken over “afvalscheiding loont” en een sterke gebiedseigen slogan voor de campagne te hanteren. Ook is het van belang te blijven herhalen waarom de gemeente diftar wil invoeren en wat het gaat opleveren. Diftar leidt tot betere afvalscheiding en is daarmee beter voor het milieu. De doelstellingen die de gemeente met diftar wil bereiken moeten dan ook helder zijn, bijvoorbeeld:

- verminderen van het aanbod aan restafval per huishouden;
- goede kwaliteit grondstoffen;
- een eerlijker verdeling van de kosten over de bewoners (hoe minder restafval een huishouden aanbiedt, hoe minder dit huishouden betaalt);
- duurzaamheid (minder restafval, minder verbranding, meer grondstoffen voor recycling, minder CO₂-uitstoot).

Doel

- Creëren van draagvlak voor diftar onder de inwoners met een gedragsverandering en verbeterde afvalscheiding als gevolg.
- Informeren over de werking van diftar, wat houdt het precies in, waarom kiest de gemeente hiervoor en wat zijn de voor- en nadelen?
- Creëren van een positieve houding en het wegnemen van weerstand.

Aanpak

- Formuleren van de communicatie-aanpak, met daarin in ieder geval de volgende aspecten:
 - Doel en doelgroepen (intern en extern; uitvoeren omgevingsanalyse).
 - Kernboodschap (zie voorbeeld).
 - Strategie en aanpak.
 - In te zetten communicatiemiddelen en -kanalen (massamedia en persoonlijke media).
 - Planning en budget.
- Bepalen eventuele behoefte aan externe ondersteuning.
- Voorbereiden en uitvoeren communicatie-aanpak.

In de doorrekening is voor communicatie een eenmalig bedrag opgenomen van € 5,00 per huishouden. Daarnaast is voor één jaar de inzet van een afvalcoach voorzien: 1 fte (totale kosten € 75.000,00). Inzet is beoogd in de invoeringsperiode (half jaar) tot een half jaar na invoering.

4.5 HANDHAVING

Context

Het is aannemelijk dat mensen door de maatregelen die in het kader van diftar worden genomen ander afvalaanbiedgedrag gaan vertonen. De invoering van diftar kan ontwijkgedrag met zich meebrengen: een deel van de huishoudens deponereert restafval niet in hun minicontainer of in de ondergrondse container, maar zet het afval ernaast of deponereert het in andere (grondstof)containers. Dit vraagt extra aandacht en inzet in de invoeringsperiode. Daarna is ook structureel meer inzet nodig.

In de huidige situatie besteedt de gemeente circa € 18.000 per jaar aan handhaving op het thema afval. Deze inzet wordt onder andere besteed aan het onderzoeken van bijplaatsing en afvaldumping. Informatie over de aantallen meldingen hierover in 2018 zijn opgenomen in Tabel 5.

Tabel 5: Aantal meldingen over vervuiling in openbare ruimte Utrechtse Heuvelrug

Melding	2018
Aantal onderzochte bijplaatsingen / dumpingen	574
Aantal keer dat kosten zijn verhaald	100

De genoemde 100 meldingen waar kostenverhaal heeft plaatsgevonden, hebben geleid tot 14 bezwaarzaken, waarvan de helft gegrond bleek.

Verandering van afvalaanbiedgedrag wordt verwacht vanuit gewoonte (aanpassen aanbiedgedrag afvalstromen) en financieel gewin (ontwijken betaling voor aanbieden restafval). Ervaring met de

invoering van diftar in andere gebieden leert ook dat dit de meest voorkomende problemen zijn. Mede op basis van de ervaringen van andere gemeenten, die een dergelijk systeem hebben ingevoerd, kunnen de volgende typen overtredingen verwacht worden (zie Tabel 6).

Tabel 6: Type overtredingen bij invoering diftar

Type overtreding	Nadere omschrijving
Dumping en bijplaatsing van restafval (fijn en grof)	Aanbieden van restafval wordt ontweken door het restafval te dumpen in bijvoorbeeld openbare prullenbakken of op willekeurige plekken in de openbare ruimte. Daarnaast komt het ook voor dat restafvalzakken naast de ondergrondse container worden geplaatst.
Afvoeren van fijn restafval via voorzieningen voor herbruikbare grondstoffen	Restafval wordt (al dan niet verborgen) afgevoerd via de vrij toegankelijke inzamelmiddelen voor herbruikbare stromen (ontlopen tariefstelling), zoals de GFT-, PMD- of textielcontainer.
Afvoeren van fijn restafval via de milieustraat	Zie paragraaf 4.3.

Doel

- Stimuleren gewenst aanbodgedrag
- Corrigeren verkeerd aanbodgedrag.

Aanpak

- Bepalen gewenst handavingsregime (bestuursrechtelijk of strafrechtelijk)
- Bepalen doelgroepen in handavingaanpak
 - intern: handavingsambtenaren, toezichhouders afval / openbare ruimte, inzamelaar;
 - extern: huishoudens, betrokken partijen bij schoonhouden openbare ruimte, politie, omliggende gemeenten.
- Gezamenlijk formuleren handavingaanpak bij invoering van diftar, onder andere:
 - Op welke aspecten richt de handaving zich?
 - Wie zijn er bij betrokken?
 - Wie heeft welke taken en verantwoordelijkheden?
 - Op welke wijze werken de partijen samen? (processchema obv typen overtredingen)
 - Welke extra inzet is nodig ten opzichte van huidige inzet?
- Uitwerken handavingaanpak in concreet uitvoeringsplan en processen.
- Ter informatie voorleggen aan bestuur.
- Regelen/werven extra handavinginzet.

In de doorrekening is voor extra inzet van handaving een eenmalig bedrag opgenomen voor de invoeringsperiode (€ 38.000,00) en structureel een extra bedrag van € 38.000,00 per jaar (0,5 fte extra ten opzichte van de huidige situatie).

4.6 SCHOONHOUDEN OPENBARE RUIMTE

Context

Diftar kan leiden tot ontwijkgedrag, bijvoorbeeld in de vorm van bijplaatsing van afval naast een ondergrondse container of illegale stort op 'anonieme plekken' in de openbare ruimte, bijvoorbeeld in het bosrijke gebied in de gemeente. De ervaringen in de meer landelijke diftargemeenten laten zien dat dit met een goede handhavingaanpak - direct vanaf het begin – beheersbaar is. Samenwerking met de beheerders van de niet-gemeentelijke openbare ruimte is hierbij van belang.

Doel

- Kwaliteit openbare ruimte op gewenste niveau houden.
- Eventuele vervuiling zo snel mogelijk oplossen/aanpakken/weghalen uit de openbare ruimte.

Aanpak

- In kaart brengen huidige reinigingsinzet (wie voert welke activiteiten uit in welk gebied met welke frequentie en op basis van welke norm etc.?) en (samenwerkings)afspraken.
- Inventariseren eventuele huidige hotspots (bijplaatsingen) en daar – vooruitlopend op de invoering van diftar – analyseren wat de oorzaak is en vervolgens met een gerichte aanpak de boel op orde brengen.
- Formeren 'serviceteam' dat vanaf begin invoering diftar gereed staat om op basis van signalen (inwoners, inzamelaar, buitendienstmedewerkers gemeente, handhaving) snel te kunnen reageren.
- Maken afspraken tussen serviceteam, reguliere reinigingsinzet en vrijwilligers over de werkwijze bij aantreffen van vervuiling.
- Na invoering diftar: monitoren inzet serviceteam.

In de doorrekening is voor extra inzet voor het schoonhouden van de openbare ruimte een eenmalig bedrag opgenomen voor de invoeringsperiode (€ 25.000) en structureel een extra bedrag van € 50.000,00 (ten opzichte van de huidige situatie).

4.7 PRULLENBAKKEN OPENBARE RUIMTE

Context

Afhankelijk van het formaat van de inwerpopening van de prullenbakken in de openbare ruimte, kunnen de inwoners hier restafval in gaan deponeren. Veel diftargemeenten nemen twee maatregelen in de voorbereidingsfase:

1. Kritische blik op het prullenbakkenbestand (aantal, typen, locaties, noodzaak) en het waar mogelijk verwijderen van prullenbakken;
2. Verkleinen van de inwerpopening van de prullenbak.

Met deze gecombineerde aanpak kan dumping van huishoudelijk restafval in de prullenbakken beperkt worden.

Doel

- Voorkomen dat de prullenbakken een gratis afvoerroute voor restafval worden.

Aanpak

- Formuleren uitgangspunten voor plaatsing en vormgeving (onder andere wel/niet verkleining inwerpopening).
- Inventariseren en toetsen huidige situatie mbt gemeentelijke prullenbakken in de openbare ruimte (aantal, typen, locaties, gebruik).
- Uitwerken benodigde aanpassingen in uitvoeringsplanning en kosten.
- Uitvoeren benodigde aanpassingen in het veld.

In de doorrekening is voor de aanpak van de prullenbakken in de openbare ruimte een eenmalig bedrag opgenomen van € 25.000 voor optimalisatie van de huidige situatie. Een inventarisatie van de aanwezige prullenbakken wordt uitgevoerd in 2019.

4.8 OVERIGE ASPECTEN

Naast de in dit hoofdstuk genoemde aspecten, zijn er nog diverse andere aspecten die aandacht vragen in de voorbereiding richting invoering diftar.

Inning belasting

In overleg met de BghU, die de afvalstoffenheffing int voor de gemeente, moeten afspraken gemaakt worden over de heffing en inning van het vast en variabele tarief. Daarbij moeten in ieder geval de volgende aspecten aan bod komen:

- Wijze van aanslaan (vooraf/achteraf, al dan niet via teruggavesysteem).
- Benodigde inzet voor consistentiecontroles.
- Behandeling bezwaarschriften.
- Eenmalige en structurele kosten voor heffing/inning controles, extra inzet, maatwerk software, onderhoud software en dergelijke.

Voor het aanpassen van het facturatie-/inningsstelsel is eenmalig een bedrag van € 50.000,00 geraamd. De structurele extra kosten voor inning van de afvalstoffenheffing op basis van de aanbiedgegevens zijn begroot op € 3,00 per huishouden per jaar. Uit overleg met de BghU moet blijken of deze ramingen toereikend zijn.

ICT en administratie (ContainerManagementSysteem)

Een juiste afhandeling van de aanslag afvalstoffenheffing veronderstelt dat alle onderdelen van het systeem foutloos werken en voortdurend op elkaar zijn afgestemd. De verschillende onderdelen zijn:

- de gemeentelijke bevolkingsadministratie;
- de pandenregistratie (wie woont waar);
- de koppeling van de (hoofd)bewoner, het pand/perceel en het inzamelmiddel;
- de registratie van het aangeboden afval (op basis van de chip in de minicontainers voor restafval en de toegangs- en inworpregistratie op de ondergrondse containers);
- het opmaken van de aanslagen op basis van inworpregistratie tot individuele heffingen.

Belangrijk aandachtspunt is de huidige registratie van minicontainers per adres: volgens de gemeente is dit op dit moment nog niet op orde. Dit wordt op dit moment in orde gebracht.

De wijze waarop de verrekening van de basisheffing (vast recht) en het variabele deel (aantal keren dat de minicontainer voor restafval is aangeboden cq aantal inworpen in ondergrondse restafvalcontainer) plaatsvindt, moet worden bepaald. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van facturen (eenmaal of meerdere keren per jaar, met de daarbij behorende kosten), waarbij ook nog de keuze bestaat tussen gedeeltelijke voorheffing en naheffing.

Afhankelijk van de gemaakte keuzes hierin, moet het facturatiesysteem hier vervolgens op worden ingericht.

De administratieve aspecten brengen extra werkzaamheden met zich mee, waar de gemeentelijke organisatie op voorbereid moet zijn. Uitbreiding met circa 0,5 fte lijkt wenselijk (geraamde kosten € 25.000 per jaar).

Juridische aspecten

De regels voor het aanbieden van huishoudelijk afval zijn vastgelegd in de gemeentelijke Afvalstoffenverordening en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten. Het is zinvol om de huidige afvalstoffenverordening en bijbehorende besluiten in één slag integraal te herzien.

Een tarief op restafval moet juridisch goed worden ingebed. In verband met de eventuele invoering van een tarief op restafval vragen ook de volgende zaken om aandacht:

- belastingverordening;
- werkprotocollen;
- privacy (Algemene Verordening Gegevensbescherming).

Voor diftar op basis van volume/frequentie moeten de adresgegevens gekoppeld worden aan de registratie van het aantal keren dat de minicontainer voor restafval is aangeboden en het aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainers. De gemeente moet de wettelijke grondslag voor het verwerken van deze persoonsgegevens vastleggen. Daarnaast moeten ook overeenkomsten opgesteld worden met de be- en verwerkers van deze gegevens. Bij de NVRD is hier meer informatie over te verkrijgen.

Projectleiding en overige projectkosten

De voorbereiding van de invoering van diftar vraagt om inzet van diverse gemeentelijke afdelingen. Aangenomen is dat een deel van de huidige medewerkers een bijdrage kan leveren aan de voorbereidende werkzaamheden (inkoop, juridische aspecten, ICT, inning belasting). Mogelijk moet een projectleider extern ingehuurd worden. In eerste instantie is eenmalig een post opgenomen van € 100.000. Voor dit bedrag kan een projectleider van € 100/uur gedurende 1 jaar voor 2,5 dag per week worden ingehuurd.

Monitoring

Om de effecten van diftar te kunnen bepalen is het zinvol om voor invoering een nulmeting uit te voeren. Vervolgens kan 3 à 6 maanden na de start een tussenevaluatie plaatsvinden, gevolgd door een volledige effectmeting na een jaar.

Onder andere de volgende aspecten zijn relevant om te monitoren:

- ingezamelde hoeveelheid per afvalfractie;
- kwaliteit grondstoffen (GFT, PMD, papier en textiel);
- aantal meldingen over afval en zwerfafval (bijplaatsingen, dumpingen, overvolle prullenbakken e.d.);
- netheid openbare ruimte (bijv. op basis van monitoringsystematiek CROW/Nederland Schoon);
- tevredenheid inwoners over inzamelsysteem, netheid openbare ruimte, dienstverlening;
- kosten en opbrengsten van gehele afvalverwijdering.

Daarnaast kan de gemeente met de buurgemeenten afspraken maken over hoe zicht kan worden gehouden op eventueel ontwijkgedrag naar hun grondgebied.

De resultaten van de tussenevaluatie en de effectmeting kunnen gebruikt worden om bij te sturen waar nodig en voor de communicatie naar de raad, inwoners, buurgemeenten e.d.

5.0 RESULTATEN DOORREKENING EN OVERWEGINGEN

In Tabel 7 staan de resultaten van de doorrekening op basis van de gehanteerde aannames samengevat.

Tabel 7: Samenvatting verwachte effecten diftar

	huidige situatie	diftar		
	kg/inwoner/jr	kg/inwoner/jr	€ totaal	€/huish/jaar
Milieu				
- aanbod restafval (fijn en grof)	154	124		
Kosten				
- benodigde investering			€ 0	
- eenmalige kosten *			€ 812.000	
- effect op structurele gemeentelijke kosten, waarvan:			€ 84.000	€ 4
<i>kapitaal- en onderhoudskosten</i>			€ 0	€ 0
<i>inzamelkosten</i>			€ 0	€ 0
<i>verwerkingskosten</i>			-€ 88.000	-€ 4
<i>structurele kosten diftar / flankerend beleid</i>			€ 172.000	€ 9

* Deze eenmalige kosten zijn niet meegenomen in de structurele kosten.

Het aanbod restafval (fijn en grof) neemt door de invoering van diftar op basis van volume af tot circa 125 kg per inwoner per jaar. De gemeentelijke structurele kosten nemen door de invoering toe met circa € 4 per huishouden per jaar. In hoeverre de kosten voor de huishoudens zelf dalen ten opzichte van de huidige situatie, hangt vooral af van het scheidingsgedrag van deze huishoudens: hoe minder vaak men een restafvalzak aanbiedt of de minicontainer voor restafval aan de weg zet, hoe minder men betaalt.

Het effect van de invoering kan eventueel nog verder versterkt worden door de huidige inzamelfrequentie van restafval te verlagen van 1x per drie weken naar 1x per vier weken. Deze maatregel heeft vooral zin als een groot deel van de huishoudens in de laagbouw de minicontainer op dit moment elke inzamelronde aanbiedt. Een verlaging van de inzamelfrequentie voor restafval zal ook een gunstig effect hebben op de inzamelkosten.

Om te overwegen

- Uit Tabel 7 blijkt dat de structurele kosten voor diftar en het daarbij behorende flankerend beleid, aanzienlijk zijn: € 172.000 per jaar ofwel circa € 9 per huishouden. We geven in overweging om – in plaats van invoering van diftar – de inzamelfrequentie voor restafval verder te verlagen, van 1x per drie weken naar 1x per vier weken. Dit is een maatregel die geen investering vraagt en waarvan de flankerende kosten beperkt zijn, maar die naar ons een idee een vergelijkbaar effect zou kunnen hebben op het restafvalaanbod. Nadeel van deze maatregel is dat deze alleen betrekking heeft op de huishoudens die in de laagbouw wonen (82%). Onderzocht moet worden hoe de situatie voor de huishoudens in de gestapelde bouw en hoogbouw min of meer vergelijkbaar gemaakt zou kunnen worden (beperking van het volume dat men per jaar aan kan bieden).

- Het restafval bestaat voor circa 25 gewichtsprocent uit keukenafval (schillen van groenten/fruit/aardappelen, resten van gekookt eten, eierschalen, vlees- en visresten e.d.), zowel in de hoogbouw als in de laagbouw. Om een flinke stap te maken richting de 100 kg is dit keukenafval een belangrijke fractie. Los van de invoering van diftar zijn er maatregelen nodig die de inwoners stimuleren om ook dit afval apart te gaan houden. Samen met het maatwerk voor de GFT-inzameling bij de hoogbouw kan dit een belangrijke bijdrage leveren aan de restafvaldoelstelling van de gemeente.